

Kunst die op locatie groeit en intieme familieportretten in Museum Kranenburgh. 'Mensen die veel tijd samen doorbrengen gaan op elkaar lijken'

Vera-Linn en Jeanine, Amsterdam 2021.

Virginia Groenendijk

Zaterdag 30 september 2023 om 19:02

BERGEN

Plantenwortels die onder toezicht oog van het publiek groeien tot kantachtige weefsels en intieme familieportretten die in beeld brengen wat gezinsleden bindt. De internationaal exposerende kunstenaar Diana Scherer en fotograaf Cuny Janssen vertellen over hun werk, dat vanaf zondag in Museum Kranenburgh te zien is. „Mensen die veel tijd samen doorbrengen gaan op elkaar lijken. Op een manier die verder gaat dan het uiterlijk.”

Felgroen, mals havergras lonkt in de benedenzaal van museum Kranenburgh. Een levend kunstwerk dat de komende vijf maanden onder het oog van het publiek wordt ingezaaid, geoogst en geëxposeerd.

Met 'Farming Textiles' bevraagt de internationaal exposerende kunstenaar Diana Scherer de mogelijkheden én beperkingen van de mens om natuurlijke processen te controleren.

Hoe ze het precies doet houdt Scherer liever geheim, maar ze heeft een techniek, *'interwoven'*, ontwikkeld om plantenwortels te laten groeien tot kant-achtige weefsels. De patronen baseert ze op zowel microscopische opnames van celstructuren uit de botanische wezens als op door de mens bedachte vormen, zoals bandensporen. Ze verweeft de wortels daarnaast met visnet, juten en gekleurde stoffen.

(Tekst gaat door onder de foto's)

Naast het levende kunstwerk toont ze tientallen kunstwerken die ze de afgelopen anderhalf jaar in haar werkplaats maakte, een kas van 150 vierkante meter. „Het groeien van de grassen, die wortels zijn het best bestand tegen dicht in en op elkaar groeien, gaat snel. Maar er zit veel tijd in het ontwerpen van de patronen. En dan heb je nog het weer, of vogels die alle zaadjes opeten.”

Ecologische actualiteit

De mens zet de natuur naar zijn hand. En die volgt vaak gewillig, beseft Scherer toen ze jaren geleden de wortels van een kamerplant zich volledig naar de beperking van de pot zag vormen. Tegelijkertijd kiest een plant de eigen weg, zoekend naar de beste groeiomstandigheden. Het staat volgens Scherer symbool voor de (on)controleerbaarheid en intelligentie van de natuur en daarmee voor de ecologische actualiteit waarin we ons bevinden.

Ze wijst op een dikke, ogenschijnlijk vervilte plek in een van de veertig werken, waarvan de meeste als verfijnde tapijten aan de wanden hangen. „Dit soort verstoringen, die zoek ik op. Wat is verstoring, wat is samenwerking?”

De in Duitsland geboren Scherer studeerde aan de Rietveld Academie. Haar werk was eerder onder meer te zien tijdens de Biennale of Sydney (2022), bij de Frankfurter Kunstverein (2021) en in Haus der Kunst München (2023).

Wat bindt het gezin?

Familierelaties zijn ontzettend sterk, maar wat bindt gezinsleden nu precies, wil fotograaf Cuny Janssen weten. Met 37 foto's, bewust zonder tekst, toont ze de variëteit waarin een uiteindelijk universeel gevoel zich manifesteert.

„Als ik door mijn archief struin, zie ik dat familiestructuren me eigenlijk altijd gefascineerd hebben”, zegt Janssen. Ze legt de laatste hand aan haar expositie 'The Binding Factor', portretten van kinderen met hun volwassen-relaties.

„Ik hou van contrasten. Bijvoorbeeld in leeftijd. Een grootmoeder met een kleindochter vind ik interessanter dan een moeder met haar dochter. Je ziet gelijkens, maar er zit meer tijd tussen. Of een meisje van kleur en een witte oma. Met de jaren gaan mensen die veel tijd met elkaar doorbrengen op elkaar lijken. Op een manier die verder gaat dan uiterlijk, maar niet precies uit te leggen is.”

Lena en Rishi, Utrecht 2021.

Verwacht bij 'The Binding Factor' geen complete familieportretten. Op meerdere werken is een gezinslid ogenschijnlijk achteloos half weggesneden. „Ik ben niet geïnteresseerd in het complete plaatje. En voor veel mensen geldt ook dat een familielid nog wel aanwezig is, als een stemmetje in je hoofd, maar niet volledig in beeld.”

Ingang

Behalve namen, jaartal en plaats wordt bewust geen verdere informatie verstrekt. „Dan reduceer je het beeld tot wat je schrijft of weglaat”, meent Janssen. „En sommige dingen kun je niet in tekst uitdrukken. Beeld heeft zijn eigen ingang.”

Janssen, die sinds 2000 de wereld over reist om kinderen en het landschap dat hun omringt te fotograferen, herkent zich in de Amerikaanse cultureel antropologe Margaret Mead, die spreekt over familie als 'het oudste en stevigste instituut waarin een mens kan overleven en groeien tot een volwaardig mens.'

Het project houdt haar al jaren bezig, en gaat ook na de expositie door. Het op een na oudste portret in de geëxposeerde reeks maakte ze van haar eigen dochter met haar schoonmoeder in 2015. De andere portretten maakte ze veelal van mensen uit haar eigen kring, in hun privé-omgeving. „Een foto is per definitie al een invasie door een vreemde die een samengesteld beeld maakt. Ik wil dat mensen zich volledig op hun gemak voelen.”

Ze heeft een arbeidsintensieve camera waarvoor mensen lang stil moeten zitten. „Ik maak geen hele reeks. Één of twee foto's, want het beeld is er al. Ik heb het al gezien. Het is alleen nog een kwestie van het licht en dergelijke goed krijgen.”